

نوروپاتی نخاعی - چشمی در اثر مداوا با داروهای حاوی کلیو کینول

مجله نظام پزشکی

سال سوم ، شماره ۴ ، صفحه ۳۰۹ ، ۱۳۵۲

دکتر هوشنگ دولت آبادی *

نابه به مجله

در سالهای اخیر بیماری خاصی مورد توجه قرار گرفته است که علائم بالینی آن بیحسی دست و پا و گاهی تغییرات دژنراتیو در عصب بینائی است و معمولاً بعد از دوره‌های طولانی مداوا برای اختلالات گوارشی بخصوص اسهال بروز میکند. زبان این بیماران همچنین ادرارشان کم و بیش سبز رنگ است و اغلب همین نشانه موجب مراجعه آنان به پزشک میشود.

بیماری در ابتدا با توجه به نشانه‌های بالینی اش «نوروپاتی تحت - حاد نخاعی چشمی» (*) نام گرفت اما بعد معلوم شد عامل بوجود آورنده بیماری داروهائی هستند که برای معالجه اختلالات گوارشی تجویز میشوند و ریشه کلیو کینول (***) دارند (۱). ماده سبز رنگی هم که موجب سبز شدن زبان و تغییر رنگ ادرار میشود در حقیقت همین کلیو کینول است (۲). اکثر موارد بیماری در ژاپن مشاهده شده است. اما موارد معدودی نیز از استرالیا (۳) و هلند (۴) گزارش داده شده و بدین ترتیب مسلم شده است که بیماری رابطه با خصوصیات نژادی یا طرز زندگی ژاپنی‌ها ندارد.

اخیراً نتایج حاصل از بررسی پیرامنه‌ای که در این زمینه در ژاپن به انجام رسیده انتشار یافته است (۵). در این گزارش ۲۴۵۶ مورد بیماری از تمام ژاپن جمع آوری و بررسی شده است: تعداد زنان بیمار تقریباً دو و نیم برابر مردانست. در ده سال اول عمر، بیماری دیده نشده است. بیشتر بیماران زنان میانسال بوده‌اند. هفتاد و پنج درصد بیماران که گزارش دقیق از دیرینه آنها موجود بود بطور قطع در ششماه قبل از بروز علائم، داروهای حاوی کلیو کینول مصرف کرده بودند. در مورد بیست و پنج درصد باقی مانده

هم نقش دارو را نمیتوان بااطمینان نفی کرد، زیرا در ژاپن ۱۸۴ فرآورده دارویی حاوی کلیو کینول بدون نسخه قابل خریداریست و اغلب بصورت داروی خانگی برای درمان اختلالات گوارشی مورد استفاده قرار میگیرد.

تقریباً ۶ درصد بیماران در اثر بیماری مرده‌اند. در میان این عده تعداد زنان اندکی بیش از دو نیم برابر مردان بوده است و با افزایش سن، نسبت بروز مرگ در اثر بیماری بیشتر بوده است. مقدار متوسط دارو که به پیدایش علائم بیماری منجر شده ۴۰ گرم کلیو کینول است اما در مواردی بعد از مصرف ۱۰ گرم نشانه‌ها ظاهر شده‌اند. بعد از بروز علائم، قطع دارو یا ادامه آن در شدت بیماری تغییری پدید نیاورده است. شیوع فصلی بیماری در تابستان، مشاهده شده است. بعد از منع فروش آزاد داروهای حاوی کلیو کینول در سال ۱۹۷۰، بیماری در ژاپن کاهش فوق العاده پیدا کرده است.

نگاهی به صورت داروهای حاوی کلیو کینول نشان میدهد که این داروها بمقدار فراوان در ایران برای درمان اسهال مصرف میشوند و کمتر کسی بدون مصرف مقادیر کم و بیش آنها تابستان را سرمیکند!

منظور از نوشتن این سطور، جلب توجه همکاران ارجمند به وجود موارد احتمالی این بیماری در ایران است. بعبارت دیگر باید به مجموعه علائم: بیحسی دست و پا، اختلال بینائی، سبزی زبان و سبزی رنگ ادرار توجه داشت تا اگر معلوم شود که این بیماری در ایران وجود دارد، مورد بررسی بیشتر قرار گیرد.

* گروه داخلی دانشکده پزشکی، دانشگاه تهران.

Subacute Myelo-optic Neuropathy (S.M.O.N.) ** Clioquinol.

REFERENCES:

- 1- Igata A and Y. Toyakura. Muench. Med. Wschr. 113, 1062, 1971.
- 2- Tamura, Z. SMON. Res. Committee Rep. June, 1970.
- 3- Selby, G. Lancet I, 123, 1972.
- 4- Bron, H. et al. Ned. Tijdschr. Geneesk. 116, 1615, 1972.
5. Nakae, K. et al. Lancet I, 171, 1973.